

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośnieniem i w agencjach . . .	2,65 „
Na poczet, już z odnośnieniem . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na poczet już z odnośnieniem . . .	8,67 „

Strajki, inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — — części kwoty abonamentowej. — —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio łam. lub jego miejsca 15 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 łam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Srota † Śnieży dzień Łazarza
Czwartek Gracjana

CHOJNICE, czwartek dnia 18 grudnia 1930 r

Stonca wschód 8. 9 zachód 15.44
Księżyc wschód 6.42 zach. 14.07

Więści o krótkiej treści

Min dr Curtius

powrócił dziś rano z Królewca do Berlina. Oświadczył on wczoraj w Królewcu, że rząd wedle możliwości przyczyni się do złagodzenia ciężkiego położenia Prus Wschodnich. Polityka jego nastawiona jest w ostatnim czasie **na wschód** — Mówił on także o wydarzeniach na Górnym Śląsku. W sprawie rozbrojenia powiedział minister, że bezpieczeństwo Niemiec jest bardziej zagrożone, aniżeli Francji — Celem jego podróży podkreślił, było wyrażenie także nazewnictwa, że Rzesza Niemiecka nie zaniedba Prus Wschodnich także w swej polityce zagranicznej.

Ruch powstańczy w Guatemali

Nowy Jork — W Guatemali wybuchło wczoraj powstanie. W stolicy toczą się walki na karabinie.

Splaty długów amerykańskich

Waszyngton W dniu wczorajszym wpłynęło do skarbu państwa 24 miliony 600 tysięcy funtów szterling od jedenastu państw cudzoziemskich jako splaty długów, w głównej części od Anglii, Francji i Italji.

Aresztowania Hitlerowca w Polsce

Posel narodowo-socjalistyczny Himmeler z Monachium, jadąc z Berlina do Gdańska, aresztowany został podczas przejazdu przez Pomorze.

Dalsze krachy bankowe w Stanach Zjedn.

Nowy Jork — W całym kraju wiele banków przestało wypłacać wkłady oszczędnościowe. 8 banków w samej Karolinie półn zamknęło biura.

Poważna choroba Poincarego

Poincare, opuszczając senat, doznał ataku uszności. Od niedzieli pozostaje w łóżku pod opieką dwóch lekarzy.

Paryż, 17 XII — W stanie zdrowia Poincarego nastąpiło lekkie polepszenie.

Katastrofa kolejowa

Na linii kolejowej Zastaw — Mińsk (w Rosji) wykoleił się pociąg i spadł z nasypu do głębokiego rowu. Kilkunastu żołnierzy, wieszonych tym pociągiem, zostało zabitych, wielu odniosło ciężkie rany.

Cerkiew prawosławną podpalono

w Charcach, gmina Domaczewska. Dokonał tego pewien obywatel z zemsty, dlatego że pop nie chciał mu udzielić rozwodu.

Tragiczny wypadek

wydarzył się w Dębnicu pod Poznaniem podczas ćwiczeń Przysposobienia Wojskowego. 14 letni Jan Jackowski pociągnął za cyngiel postawionego na stojaku karabinu. Strzał ugodził w głowę 18-letniego Michała Bawarczyka i zabił go na miejscu.

Rokowania z Litwą

Berlin — Delegacja polska do rokowań z Litwą przybyła tutaj. Posel Sidikauskas odwiedził szefa delegacji polskiej w poselstwie Rzeczypospolitej. Na pierwszym posiedzeniu omawiano ogólnie drobne zajęcia graniczne oraz możliwość rokowań w sprawie t zw małego ruchu granicznego.

Doniesienie o pożyczce Ligi Narodów dla państw rolniczych przedwczesne

Szwajcarska Agencja Telegraficzna stwierdza że doniesienia prasy zagranicznej o organizowanej przez Ligę Narodów pożyczce dla wschodnio-europejskich państw rolniczych są conajmniej przedwczesne — Prawdziwa jest jedynie wiadomość, iż Liga Narodów poleciła komitetowi finansowemu zbadać zagadnienie organizacji kredytu rolnego.

Trzech rybaków ofiarą wieloryba

Z Tromsø donoszą o niezwyklej tragedji rybackiej — Na połów ryb wypłynęło trzech rybaków w łodzi — Nagle z pod łodzi wynurzył się z morza olbrzymi wieloryb i łódź przewrócił — Rybacy wpadli do morza i utonęli.

Z posiedzenia Sejmu

Wtorkowe posiedzenie Sejmu rozpoczęło się o godzinie 11,20. Marszałek zawiadomił, że otrzymał od prezesa Najwyższej Izby Kontroli sprawozdania kontroli państwa z działalności za okres budżetowy 1929-30. Do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o uchyleniu przepisów wyjątkowych, związanych z pochodzeniem, narodowością, rasą lub religią obywateli Rzplitej. Ministerstwo Skarbu nadesłało projekty ustaw o monop-

lu zapalczanym i o pożyczce zagranicznej. Przystąpiono do wniosku nagłego postów z BB w sprawie regulaminu — Przemawiał nam przed referent Podoski z BB. Pos Podoski mówił o „uzdrowieniu parlamentaryzmu“ przy pomocy regulaminu. Poseł Winiarski wykazywał, że propozycje, przedstawione przez BB, zmierzają do ograniczenia opozycji i do osłabienia odpowiedzialności izby za jej czyny.

Sytuacja w Hiszpanji

Paryż — Sytuacja w Barcelonie nieco się poprawiła. Wojska zajęły ważniejsze punkty miasta. Władze wojskowe zamknęły biura katalońskiej partji republikańskiej oraz dziennika Accio ne Catalana. Aresztowano przywódców związków zawodowych, którzy wzywali do strajku generalnego. Komunikacja telefoniczna z Barceloną jest od 24 godzin przerwana.

Do Madrytu przybywają wojska marokańskie

Paryż — Z Madrytu donoszą, że do Algeciras przybył batalion legionistów cudzoziemskich i

oddziały marokańskiej gwardji cywilnej. Wystano oddziały te do Madrytu. Oczekuje się dalszych transportów — W Algeciras miano aresztować dużo wojskowych, niezadowolonych z przybycia wojska z Marokka, które otrzymuje podwójny żołd.

Paryż — Do Portugalji przybył już 5-ty samolot z zbiegłym oficerami - lotnikami, zaplątany mi w ruch rewolucyjny. Major Franco oświadczył, że ruch rewolucyjny, który bynajmniej nie jest skończony, ma na celu utworzenie republiki

Krach bankowy w Ameryce

Katastrofalne załamanie się banku amerykańskiego Unitet States Bank pociągnęło za sobą ogromny spadek akcji bankowych także w Anglii, które wykazują najniższe dotąd znane notowania. Istnieje bardzo słaba nadzieja poprawienia się sytuacji — W kołach bankowych przewidują że proces likwidacji banków amerykańskich postępować będzie nadal.

W City londyńskiej analizują sytuację Stanów Zjednoczonych i podkreślają, że Ameryka nie jest izolowana ekonomicznie od reszty świata i musi cierpieć na równi z krajami Europy — Amerykańska era powodzenia zakończyła się bezpowrotnie. Następnym załamaniem się Banku Stanów

Zjednoczonych jest fala samobójstw wśród kierowników wielkich koncernów finansowych.

Pierwszą ofiarą jest prezydent Saving Bank w stanie Ohio Mr Willard, który na wieść o krachu nonwojerskim zastrzelił się w miejscowym klubie atletycznym — Równocześnie popełnił samobójstwo w gmachu bankowym główny kasjer West Spring Field Trust.

Warto zaznaczyć, że wśród ofiar nowojorskie go krachu bankowego znajdują się znakomitości bokserkie, między innymi, sławny bokser londyński Kid Berg, który miał zdeponowaną w banku sumę 50 tysięcy dolarów.

Masz Piłsudski wyjechał na Madere

W poniedziałek o godzinie 7,40 Piłsudski odjechał pociągiem pospiesznym w wozie salonowym na Madere. Na dworcu żegnali go przedstawiciele rządu, dyplomacji, BB i urzędnicy, Towarzyszy mu lekarz dr Woyczyński.

Piłsudski jedzie przez Wiedeń, Szwajcarję i Francję.

Prezydent podpisał dekret, w którym porucza gen Danielowi Konarzewskiemu pierwszemu pod sekretarzowi MS Wojsk, kierownictwo temże ministerjum na czas nieobecności w Warszawie Piłsudskiego.

Uczenie Ignacego Paderewskiego w Bernie Morawskiem

Wśród licznie zebranych członków było dużo powag ze świata naukowego — Klub czesko — polski znajduje coraz to więcej sympatyków w sferach inteligencji, szczególnie w gronie profesor skim uniwersytetu i szkół średnich — O znaczeniu Paderewskiego dla sztuki i dla Polski miał wykład radca rządu krajowego p Kribelt — Wykład jego nagrodzono wielkim aplauzem, szczególnie odezwanie się jego pod koniec wykładu do polskiej młodzieży akademickiej studjującej na uniwersytecie i na politechnice w Bernie ażeby za wzorem Paderewskiego nie zapominali o swem pochodzeniu polskiem i ażeby wytrwała swą pracą za granicami przysparzali sławy imieniu polskiemu.

W Bernie Morawskiem Klub czesko — polski wspólnie ze Związkiem akademików Polaków urządził dla swych członków wieczór dla uczczenia wielkiego naszego mistrza Paderewskiego z okazji jego 70 urodzin.

Koncert Jana Kiepury

który śpiewał wczoraj w Fielharmonji warszawskiej, niebawem cieszył się powodzeniem. Przeszło pół godziny męczono mistrza pieśni o bisy, a ten dodawał jeden utwór po drugim, aż wreszcie oświadczył, że dnia 29 bm usłyszą go rodacy po raz wtóry. Dziękując za owacje bardzo serdecznie, podkreślił sławny nasz śpiewak, że „konstatuje iż się Warszawie podoba“ i że „będzie to dla niego pokrzepieniem w jego tułaczce zagranicą“.

Przyjaźń polsko — jugosłowiańska

Przybył do Poznania minister pełnomocny i poseł jugosłowiański p Lazarewicz w towarzystwie attache kulturalnego prof Benesicza — Przybyłych witali na dworcu przedstawiciele władz oraz członkowie poznańskiego Towarzystwa polsko - jugosłowiańskiego z prezesem Towarzystwa ks redaktorem Kneblewskim.

Pod protektorem posła Jugosławji min Lazarewicza odbyła się w niedzielę w auli uniwersytetu uroczysta akademjaku uczczeniu święta zjednoczenia królestwa Jugosławji.

Proces beatyfikacyjny lekarza

Według doniesienia z Neapolu kardynał Ascalesi w związku z rozpoczęciem procesu beatyfikacyjnego słynnego chirurga katolickiego Józefa Moscati profesora uniwersytetu w Neapolu, dokonał oficjalnego aktu identyfikacji śmiertelnych szczątków tego uczzonego.

Profesor Moscati, który zmarł przed 3-ma laty już za życia miał opinię świętego — Na polu naukowym uchodził za autorytet.

Przy akcie identyfikacji obecnych było wielu dostojników kościelnych i więcej niż 400 lekarzy.

Oblicze duchowe Francji

W narodzie francuskim dokonywują się doniosłe przemiany duchowe

Walka z Kościołem datująca się od czasu rewolucji, prowadzona przez masonerię i filozofję materialistyczną, spotyka się dziś z niechęcią a nawet oburzeniem opinii francuskiej — Gdy dawniej społeczeństwo biernie przyglądało się atakom wrogów Kościoła, gdy bez śmielszego i zbrojowego protestu przyjmowało prześladowania katolicyzmu ze strony rządu, dzisiaj pod tym względem daje wyraz głębokiej przemiany wewnętrznej

Naród francuski ma już dosyć rządów masonerji, która nie wypełniła żadnej ze swych szumnych zapowiedzi — Dla wszystkich stało się już rzeczą jasną, do jakich skutków doprowadziła walka z Kościołem — Wszystkie hasła wraz z całą ideologią masonerską, jakie z dumą i pewnością siebie głoszone światu, zawiodły i zbankrutowały całkowicie — Zwłaszcza w kataklizmie wojny ujawnia się zupełna niemoc słabość i niewystarczalność światopoglądu neopogańskiego głoszonego przez masonerię

Po klęskach i upokorzeniach, jakie zgotowało światu odstąpienie od zasad Chrystusowych, ludzie zrozumieć potrzeba i konieczność oparcia życia na niezawodnych zasadach Ewangelji — Z zamętu pojęć i zasad wybija się dziś coraz wyraźniej jasna i pewna droga, która prowadzi ludzkość ku Temu, który powiedział o sobie: Jam jest Droga, Prawda i Żywot

Ta reakcja przeciwko spoganianiu życia zasnacza się dziś wszędzie zwłaszcza zaś we Francji po wojennej — Wojna rzuciła wielkie masy ludzkie w warunki życia, które zmusiły je do głębszej refleksji — Czy to w zamęcie walk frontowych, gdzie tysiące ludzi w jednej chwili kładło swe życie, czy w murach szpitali wojskowych, wstrząsanych jękami żołnierzy nawet sceptycy i ironiści mieli pobudkę i sposobność zastanowienia się nad sobą, nad zagadnieniem celu życia ludzkiego

Historja św. Ignacego Loyoli powtórzyła się w tysiącnych wypadkach — Na łożu cierpień, wzytani często w najgłębszą księgę świata, Ewangelję, daną im szczęśliwie przez opiekunów w ich cierpieniach, odnajdowali pod jej wpływem w głębiach swej duszy odpowiedź na palące pytania — Ze zgliszczów i ruiny dotychczasowego światopoglądu i życia wydobywali iskierkę wiary w Boga — I pod znakiem tej, coraz bardziej żywej wiary wracali do domów, do dawnych stosunków by przebudować je według poznanej zasady — Społeczeństwem francuskim wstrząsnął szeroki powiew odrodzenia religijnego

Po wojnie przejawia się w całym społeczeństwie pragnienie nowej wielkiej epoki renesansu już nie artystycznego czy literackiego, lecz najgłębszego renesansu religijnego i moralnego — Dążeniem powszechnym staje się odnowienie duszy francuskiej według zasad Ewangelji, której głosicielem i jedynym powołanym tłumaczem jest Kościół św. Powstaje coraz większe zrozumienie że cała przeszłość Francji, cała jej kultura i cywilizacja związane są organicznie z Kościołem Katolickim — Kościół jest niewyczerpanym źródłem najgłębszych wartości duszy francuskiej i tylko w przymierzu z Kościołem leży dalsza wielka przyszłość i spełnienie postannictwa dziejowego Francji — Ci, którzy po wojnie odwiedzają Francję a umieją wejrzeć głębiej w życie duchowe z podziwem stwierdzają, że wspaniałe zjawisko rozkwitającej coraz powszechniej religijności — Ci co przed laty niewielu zaliczali się do najzjadliwszych wrogów Kościoła, dziś nie tylko zaniechali walki z nim, ale stają się jego wyznawcami — Obojętni nabierają żywej wiary

Charakterystycznym przykładem tego jest głos pewnego deputowanego, nie katolika w parlamencie francuskim w czasie dyskusji nad przywróceniem ambasady przy Watykanie — Wyznał on z rozbijającą szczerością, że wprawdzie nie wie, czym jest Kościół, odczuwa jednak bardzo dobrze że jest to jakaś wielka potęga która zaprowadzi ład i harmonię w świecie

Państwo nie tylko zaniechało swej polityki prześladowania Kościoła ale nawet powoli przechodzi do pewnej z nim współpracy jak świadczy o tem nawiazanie stosunków ze Stolicą Apostolską przywrócenie częściowe praw Kongregacjom misyjnym — Kierownicy nauki państwowej, politycy i dyplomaci zaczynają rozumieć i nawet dają temu wyraz w oficjalnych wystąpieniach, że wielkość i interes Francji związany jest jaknajściślej z Kościołem — Prezydent Doumergue wyznał szczerze w rozmowie z nowokreowanym kardynałem, arcybiskupem Paryża, Verdier że Kościół katolicki ma wielkie zasługi cywilizacyjne i kulturalne i że Francja związana jest z nim tradycją i kulturą chrześcijańską

Przedewszystkiem jednak najbardziej znamienne objawy w dziedzinie odrodzenia religijnego przedstawia samo społeczeństwo — Skołatane i zawiedzione w nadziejach, związanych z hasłami walki z Chrystusem, wraca do światłelistej pochodni, rozjaśniającej drogę przeznaczeń narodu Objawy tego odrodzenia stwierdzić można na każdym kroku — Świątynie wypełniają się wiernymi wśród których przoduje inteligencja konfesjona-

ly są obłożone — Do Stołu Pańskiego przystępują ludzie badzo licznie — Budzi się żywe zainteresowanie dla zagadnień religijnych

Konferencje i odczyty treści religijnej znajdują nieprzeliczonego słuchaczy organizacje katolickie z potężną Ligą Katolicką na czele rozwijając coraz skuteczniejszą działalność, skupiając coraz liczniejsze rzesze — Potrzeby intelektualne za spakują bogata literatura i piśmiennictwo katolickie, którego ogniskiem jest Towarzystwo Dobrej Pras — (La Bonne Presse) — Następuje odrodzenie sceny teatralnej w duchu wymagań chrześcijańskich — Kino i radio wciągnięto również do służby dla potrzeb religijnych społeczeństwa

Szkoły katolickie cieszą się wielkim zrozumieniem i zdobywają uznanie u szerokich warstw społecznych

Wobec tego potężnego zjawiska nie można przejść obojętnie — Nurt odrodzenia religijnego idzie i przez inne kraje W Niemczech, we Włoszech, w Holandji etc obserwujemy to samo zjawisko — Po całym niemal świecie idzie ożywcze technienie powrotu do wiary, do Kościoła, świadczące o odrodzeniu uczuć religijnych

„Polska“

Ks Dr Z Wądołowski

Znowu misjonarze porwani przez komunistów chińskich

Agencja misyjna Fides podaje wzruszające opowiadanie misjonarza katolickiego, ks de Jenlis który aresztowany był w dniu 5 października br przez komunistów chińskich w mieście Kiangfu a w 10 dni potem wypuszczony na wolność razem z mgrem Mignaniem, biskupem wspomnianego miasta i ks Breuker'em, celem zebrania i dostarczenia 600000 dolarów okupu za siebie i za więzionych czterech innych misjonarzy oraz za 9 zakonników Ks de Jenlis opisuje walkę o miasto odwrót wojsk rządowych oraz rzeź mieszkańców dokonaną przez oddziały czerwonych i głównie przez bandy skomunizowanych chłopów, zwanych czerwonymi lancami — Ci chłopci napadli na mieszkankie biskupa Mignani, pobili go dotkliwie wrzucili do więzienia stawili przed trybunałem komunistycznym w Kiangfu — Trybunał zażądał okupu i tymczasem odesłał więźnia do szpitala siostr zakonnych, by opatrywał tam rannych — Następnie go bitwie dzięki interwencji pewnego lekarza chińskiego — wszyscy aresztowani księża zostali sprowadzeni do tego szpitala, gdzie mieli pracować jako infirmerzy — W więzieniu pozostali tylko jeden młody misjonarz włoski ks Purino, który dopiero przed 6 miesiącami przybył do Chin — Za odesłanie go do szpitala czerwone lance zażądały 20000 dolarów — Gdy 11 października księża wysłali list do pułkownika dywizji komunistycznej z prośbą o uwolnienie ks Purino pułkownik wpadł we wściekłość i kazał natychmiast wszystkich ponownie wrzucić do więzienia

Wreszcie dnia 13 października została ustalona ostatecznie suma okupu na 600000 dolarów — Gubernator cywilny Yang, młody 28 letni człowiek, kazał stawić przed sobą jeńców, wybrał z pośród nich tych co mieli udać się do Szanghaju by szukać pieniędzy, poinformował ich gdzie znajdują się wojska rządu nankińskiego i wręczył im paszporty które miały umożliwić więźniom przejście przez linię czerwonych oddziałów — Rankiem 15 października mgr Mignani oraz ks Breuker i ks de Jenlis udali się w drogę zatrzymywani wszędzie przez żołnierzy komunistycznych, którzy po obejźnieniu glejtów natychmiast księży francuskich i włoskich przewieziono na drugą stronę rzeki Kan, by pielęgnowali rannych w szpitalu polowym założonym przez komunistów, którzy w ostatnich walkach ponieśli krwawe straty Po drodze z Kiangfu do Tszangchow misjonarze mieli możność stwierdzić, że oddziały czerwone które opanowały tę okolicę były dobrze uzbrojone i zdyscyplinowane — Tłumaczy się to niewątpliwie obecnością licznych agentów trzeciej między narodówki

Ile i komu pożyczły Stany Zjednoczone?

Stany Zjednoczone są i do tej chwili nawiązały, pomimo kryzysu, największym bankierem świata Sumy, które Stany pożyczają różnym krajom się gają cyfr astronomicznych i świadczą naocznie o potęgę finansowej ojczyzny dolara

Otóż ogólna suma pożyczek zagranicznych Stanów Zjednoczonych wynosi 7 miliardów 478 milionów dolarów — Z tej sumy przypada na Europę 1352000000 dolarów na Kanadę — 1960000000 dolarów na Kubę i Antyllę — 1053000000 dolarów na Meksyk i Amerykę Centralną — 917000000 dolarów na Amerykę Południową — 1547000000 dolarów, na Afrykę — 1020000000 dolarów, na Azję — 3940000000 dolarów na Australję — 1490000000 dolarów

Po Kanadzie drugie miejsce co do wysokości pożyczek amerykańskich zajmują republiki Południowej Ameryki, który to fakt tłumaczy w znacznym stopniu ciągłe ruchawki rewolucyjne w tych republikach, dążących do uwolnienia się z pod przeważającego wpływu Stanów Zjednoczonych nie tylko w dziedzinie gospodarczej ale i politycznej — Tutaj rywalizują Stany Zjednoczone z Anglią, która jeszcze przed wojną w roku 1914 zdążyła opanować w znacznym stopniu rynki południowo — amerykańskie i inwestowała wielkie kapitały, zwłaszcza w dziedzinie kolejnictwa np w Argentynie

Jeśli chodzi o podział pożyczek według kategorii ich zużytkowania należy stwierdzić, iż najwięcej sumy inwestowały kapitaliści amerykańscy w przedsiębiorstwach użyteczności publicznej (gaz elektryczność itd) — przeszło 1 miliard 700 milionów dolarów drugie zaś miejsce zajmuje z kolei przemysł manufakturowy — pół miljarda dolarów, trzecie zaś — przemysł naftowy — 1200000000 dolarów

Żydowski źródło złotodajne

Wiadomo powszechnie, że mimo ogólnego kryzysu gospodarczego, żydom w Polsce się nie powodzi źle — Wielu zadziwia jedno — czemu żydowski warsztaty w tych samych branżach, mogą lepiej się trzymać, niż polskie?

Jedni twierdzą — pisze miesięcznik Ognisko — że żydowski kupcy i rzemieślnicy, kontentują się małym zyskiem, bo chodzą im raczej o obrót Odzywają się gorzej, byle tylko zarobić Być może, że sporo słuszności w tem jest zwłaszcza że wolać mniejszy zysk, a duży obrót — Ale to jeszcze dostatecznie stanu rzeczy nie tłumaczy — Wytlumaczenie oto znajdujemy w nowym dokumencie W swoim czasie Amerykański Komitet niesienia pomocy żydom, ogłosił swe sprawozdanie za rok 1929 wynika, że w Polsce istnieje 581 kas które czerpią kapitały z tego źródła — Suma kapitału wypożyczonego kasom bezprocentowo przez żydów amerykańskich, wynosi około 20 milionów zł

Kasy żydowskie znajdują się w całym kraju nawet na Pomorzu istnieją aż dwie

Nic dziwnego, że w takich warunkach, żydzi mogą stać lepiej kapitał obrotowy bardzo tanio ich kosztuje — Mogą więc śmiało tworzyć konkurencję w handlu i rzemiośle — Do tego jeszcze dopuszczają się niejednego fałszerstwa podatkowego — Dzięki tym właśnie warunkom przedsiębiorstwa żydowskie w Polsce rozwijają się a polskie warsztaty pracy upadają — Jeżeli nie możemy użyć ludności polskiej takiego samego kredytu taniego, to przynajmniej należy w imię sprawiedliwości baczną zwrócić uwagę na machi nacje podatkowe żydów — Władze skarbowe mają tu ważne zadanie do spełnienia — Niestety, dzieje się wręcz przeciwnie — Przedsiębiorstwa polskie uginają się pod ciężarami podatkowymi a żydzi się z tego śmieją — Czas z tem skończyć! Żyd nie może się wykpiwać od płacenia podatków

Konferencja w sprawie zbytu trzody chlewnej i bydła

Z inicjatywy Związku Rewizyjnego w Toruniu została zwołana w dniu 10 grudnia br konferencja, celem omówienia spółdzielcz. zbytu trzody chlewnej i bydła na Pomorzu w związku z powstałym Związkiem Spółdzielni Zbytu Trzody Chlewnej i bydła — Prócz przedstawicieli p Tymorowicza z Urzędu Wojewódzkiego, p Głębowicza Nacz Wydziału Ekonomicznego Pomorskiej Izby Rolniczej p Hulewicza Prezesa Związku Rewizyjnego p Dr Strusiewiczza z Pom Związku Hodowców Bydła p Kowalskiego z P T R p Masłowski Dyr Związku Ziemiaków, p Dr Rożana z Centralnej Kasy Spółdzielni Rolniczych oraz Rady Nadzorczej Związku Spółdzielni Zbytu Trzody Chlewnej i Bydła zaproszony został jako rzeczoznawca p Jan Mejro z Zjednoczenia Związku Spółdzielni Rolniczych w Warszawie, który wygłosił referat o organizacji zbytu trzody chlewnej — Następnie przemawiał kierownik Związku Spółdzielni Zbytu Trzody Chlewnej i Bydła w Toruniu p Solecki, który na podstawie pełnej znajomości stosunków handlu trzodą chlewną na Pomorzu podał głęboko przemyślany projekt rozszerzenia podstaw finansowych Związku Spółdzielni Zbytu Trzody przez wciągnięcie do współpracy ze Związkiem Wydziałów Powiatowych, Związku Ziemiaków hodowców bydła i trzody chlewnej, Kas Stefczyka i Organizacji Rolniczych oraz nakreślił całkowicie realny plan działania na przyszłość — Zebrani na konferencji uznając możliwość zrealizowania zamiarów Związku Spółdzielni zgodzili się na projekt p kier Soleckiego i postanowili jednogłośnie poprzeć Związek Spółdzielni Zbytu Trzody Chlewnej i Bydła celem umożliwienia mu prowadzenia akcji wszechjętej a tak korzystnej dla rolników Pomorza w nowym zakresie

Sprawa źródeł pokrycia zwiększonych wydatków samorządowych

W ostatnich latach wydano ogółem 22 dekrety samorządowe, nakładające na władze komunalne różne obowiązki — Nie wskazano jednak specjalnych źródeł pokrycia wydatków, wynikających z tych ustaw

Wskutek tego gminy znalazły się w niemożności wykonania szeregu obowiązków

Na skutek usilnych starań władz komunalnych departament samorządowy M S Wewn zajął się opracowaniem nowelizacji tych dekretów celem wskazania odpowiednich źródeł pokrycia zwiększonych wydatków

Nowele te mają być wkrótce przeprowadzone w drodze ustawodawczej

17500 kg smalcu amerykańskiego z padliny

Przeprowadzająca kontrolę środków spożywczych w Poznaniu miejska kontrola sanitarna skonfiskowała w ciągu trzech kwartałów br 17500 kg smalcu amerykańskiego przetopionego prawdopodobnie z padliny

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 17. grudnia 1930 r.

Opłatek wigilijny

nabyć można u organisty p Gierszewskiego, plac Kościelny 5

Kto wygrał?

Wczoraj po południu o godz 6-tej odbyło się w auli szkoły powszechnej losowanie premii wkładów oszczędnościowych, złożonych w Miejskiej Komunalnej Kasie Oszczędności w Chojnicach w obecności członków Rady i Zarządu Kasy oraz kierowników miejscowych zakładów naukowych i działów szkolnej

Do losowania było uprawnionych 292 książeczek oszczędnościowych. Przy losowaniu premii padły wygrane po 2 zł na książeczki nr nr 6, 32, 38, 66, 114, 124, 128, 173, 181, 192, 220, 224, 239, 304, 310, 331, 332, 345, 380, 395, 423, 496, 550, 560, 571, 583, 585, 597, 599, 603, 609, 611, 621, 622, 624, 631, 636, 666, 667, 668, 669, 677, 678, 737, 849, 911, 681, 689, 764, 956, 979, 1011, 1015, 1033, 1035, 1043, 1060, 1111, 1115, 1135, 1139, 1149, 1153, 1159, 1160, 1162, 1167, 1176, 1200, 1201, 1202, 1203, 1208, 1213, 1216, 1229, 1232, 1238, 1257, 1259, 1261, 1270

Po 3 zł na książeczki nr nr 27, 238, 311, 333, 344, 346, 349, 351, 414, 427, 579, 607, 633, 645, 647, 651, 658, 664, 754, 776, 839, 910, 912, 958, 961, 980, 986, 1061, 1083, 1096, 1132, 1152, 1158, 1194, 1199, 1227, 1235, 1240, 1258, 1265, 1269, 1282

Po 5 zł na książeczki nr nr 106, 207, 234, 334, 378, 551, 558, 575, 606, 634, 670, 924, 970, 1023, 1040, 1098, 1169, 1219, 1273, 1275

i jedna główna wygrana w wysokości 10 zł, która padła na książeczkę nr 7

Premje będą wpisane uczniom do ich książeczek wkładowych. Książeczki mają być zbiorowo przedłożone Kasie celem dokonania wpisu wygranych

Przedłużenie godzin handlu w czasie przedświątecznym

Przypominamy, że w myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 grudnia 1929 roku dozwolone jest w czasie od 18 grudnia do 23 grudnia br przedłużenie czasu otwarcia sklepów o dwie godziny to jest dla sklepów kolonialnych spożywczych, sklepów z mięsem wędlinami pieczywem warzywem i owocami do godziny 21 (9-tej wieczorem)

Dla wszelkich innych sklepów do godziny 20 (8-mej wieczorem)

W niedzielę przedświąteczną dozwolone jest wykonywanie handlu od godziny 12-tej do 18-tej

Przedłużenie godzin w innym jak wyżej wykazanym czasie jest niedozwolone i podlega karze

Boże drzewko

Wysmakłe drzewko, na niem trochę świecidełek i świeczki płonące — Tylko tyle — A jednak — idzie to za człowiekiem w świat, idzie jako wspomnienie lat dziecinnych, jako pamiątka wyniesiona z domu rodzicielskiego

I życie nie zacieria tych wrażeń — Przeciwnie w złej doli człowiek uczy się je cenić i szuka w nich oparcia To jego poezja — Choinka, stara pieśń kolendowa, ciepło serdeczne wieczoru wigilijnego, kiedy bliscy i kochani stają się sobie jeszcze bliżsi, jeszcze drożsi cały nastrój świąteczny pełen drobnych szczegółów, które wiążą się razem w obraz, przesycony blaskiem i ponętą szczęścia — to wszystko jest jak muzyka cicha i przytłumiona, której tony spią gdzieś głęboko w duszy pod pokrywą późniejszych umartwień i — odzwijają się raz do roku wspomnieniem — To wszystko jest takie jak klamra, która spina życie nasze dzisiejsze z przeszłością, bo wtedy zwyczaj i obyczaj starodawny, to wszystko — zapomniane od mienne wyparte przez inne czasy i inne prądy — nagle nabiera barwy i jakimś echem dalekiem, idącym skroś całe szeregi pokoleń, wstaje w zbiorowej duszy społeczeństwa — Czujemy wówczas mimowoli, że bliscy jesteśmy tym, którzy już dawno odeszli — I w tem tkwi urok i znaczenie świąt

A przecież odbiegamy coraz bardziej od ich obchodu, przekazanego nam tradycją — Coraz bardziej z nich się spędzamy — Coraz bardziej bagateliujemy to, co stanowi ich istotę — nastrój — A idzie tu nie tylko o ucztę wigilijną o parzystą czy nieparzystą liczbę osób przy stole o jakość i dobór otprawy, ale o to skupienie dusz o to święto rodzinne o to tchnienie miłości, które z promieniami gwiazdy pierwszej splywa pod każdą strzechę w wieczór wigilijny

Tęgi coraz mniej w naszych rodzinach wśród naszej inteligencji współczesnej, wśród ludności wielkomięskiej — I to jest źle, bo odbieramy przez to przyszłym pokoleniom to jasne i czyste źródło wspomnień z którego sami jeszcze pijemy i pijemy tak chętnie, mimo pozornej obojętności

Pielęgnyjmy więc stary i piękny zwyczaj dla dzieci naszych — urządzajmy im Boże drzewka śpiewajmy z nimi kolendy, wprowadzajmy pod dachy nasze poezje i nie skąpmy jej blasku młodemu duszyczkom zanim, je świat i życie swoim chłodem owioną

Stanisław Stwora

W Państwowym Gimnazjum męskim

odbędzie się wywiadówka dla rodziców w sobotę 20 grudnia, od godz 12 — 1

Zebranie plenarne Stowarzyszenia Młodych Polek

odbyło się przy licznych udziałach druhen Po zagajeniu zebrania przez druhen wiceprezeskę Banasiakówną, wygłosił p prof Marszałek piękny wykład o woli Mówca skreślił w jasnych słowach początek i rozwój pieniądza, oraz uwydatniał jego znaczenie tak dla jednostki, jak i społeczeństwa i całego narodu Wskazując na obce narody, które oszczędnością, chociaż najdrobniejszą, przychodzą powoli po ostatnich katastrofach w dziejach pieniędzy do bogactwa, wzywał druhen do ograniczania wydatków i oszczędności wszystkim tak potrzebnej i pożytecznej Żywe oklaski druhen było podziękowaniem za mozolną pracę szanownego mówcy

Na życzenie druhen umieszczono w programie nowy punkt, przewidziany właściwie dopiero na walne zebranie a mianowicie wybór prezeski

Jednogłośnie obrano prezeską p Zofję Grzeską którą druheny powitały gorącymi oklaskami

Potem uchwalono urządzić w przyszły poniedziałek wieczerz gwiazdkową, a 11 stycznia wieczerz humorystyczną u p Engla

Po załatwieniu niektórych spraw podrzędnych zamknięto zebranie

Pożar

Wczoraj w godzinach wieczornych wybuchł w Charzykowie pożar, który strawił doszczętnie dom mieszkalny posiadziciela Hoppa Na miejscu pożaru udała się miejscowa straż pożarna pod kierownictwem koomen p Kaźmierskiego, która mimo energicznej akcji, nie zdołała ugasić pożaru ratując jedynie większą część mebli Przyczynę pożaru ustala dochodzenia

Powiat

Czersk powiat chojnicki — Zebranie Związku Inwalidów Wojennych

W niedzielę dnia 14-go br odbyło się w sali hotelu Metropol zebranie koła Związku Inwalidów Wojennych Wdów i Siar — O godzinie 13-tej zagał zebranie prezes p Szwel — Protokół z ostatniego zebrania odczytał p Kanabaj — Nowych członków zapisało się około 20 — Głównym punktem obrad była sprawa rejestracji i stawienia wniosków przez poszkodowanych na wojnie, gdyż termin ostatecznego stawienia wniosków upływa z dniem 31 grudnia br Następnie omówiono szereg spraw wewnętrznych koła, między innymi sprawę wydzierżawionego tutejszej placówce targowiska sprawę postawione go tamże kiosku „sprawę pożyczki oraz kilka innych drobniejszych — Po zebraniu przystąpiono do spisania wniosków o uzyskanie zaopatrzenia Zebranie było dalszym dowodem, że tutejsza placówka inwalidzka rozwija się coraz lepiej i pracuje intensywnie dla dobra swych członków

Z Pomerza

Lipusz, powiat kościerski — Usłowane żonobójstwo

W dniu 9 bm robotnik leśny S powróciłszy około godz 7 z kościoła parafjalnego z rora tów zastał żonę swoją będącą w innym stanie w łózku i w tej chwili dopadł do niej i począł ją dusić — Chrapliwe jęki, które wydawała ofiara, usłyszała właścicielka domu zaniepokojona udała się do sąsiadów skąd dochodziło wzywanie pomocy — Dostawszy się do wnętrza ujrziała straszny widok — Na łózku leżała bezprzytomnie żona owego robotnika jego samego jednak nie było — Tymczasem zbrodniarz sądząc, że żona już nie żyje, poszedł zameldować jej zgon w Urzędzie Stanu Cywilnego gdzie powiedział, iż przyszedłszy z kościoła zastał żonę martwą a równocześnie prosił wójta o wydanie mu świadectwa niezamężności — Następnie udał się do organisty zamówić podzwonne a niezastawszy go w domu, udał się do stolarza zamówić trumnę — Potem poszedł do leśniczego po zaświadczenie, iż jest robotnikiem celem uzyskania z Kasy Chorych pieniędzy na pogrzeb — Dowiedziawszy się jednak iż tymczasem żona odzyskała przytomność, udał się na dworzec i wjechał pierwszym pociągiem do Lubni — Biletu sam nie kupował, lecz polecił to pewnemu znajomemu, co zwróciło uwagę trzeciej osoby gdyż ten znajomy nie wjechał tym pociągiem — Gdy wszczęto poszukiwania za zbiegiem, ów obserwator zajął na dworcu wskazał kierunek w którym zbrodniarz się ulotnił — Udano się wtedy w towarzystwie policji na poszukiwanie do owego kupca biletu i najniespodzianie zastano u niego sprawcę morderczego zamachu, który już był po wrócił z Lubni Naturalnie aresztowano go zaraz z miejsca — Żona tymczasem powróciła do stanu normalnego i następnego dnia powiła noworodka

Konojady, pow brodnicki — „Cudowna lekarka“ nabierała naiwnych ludzi — Zdarzył się tu następujący wypadek, świadczący o ciemnocie wśród naszego ludu P Cybulska, której mąż dłuższy czas chował i znajdował się u swej siostry w Bobrowie, dowiedziała się, że niejaka Marjan-

na Szukalska w Brodnicy posiada tajemniczą sztukę leczenia Udała się więc do niej po poradę Sz przyrzekła jej wyleczyć męża za pomocą jakichś proszków magnetycznych, które prócz własności leczniczych miały sprawić to, że mąż stęskniony powróci do domu Sz zastrzegła się jednak, że proszki te są bardzo drogie i działają dopiero op upływie roku, wobec tego kazała sobie równocześnie zapłacić pewną kwotę na zakup proszków i za fatywę C płaciła każdą żadaną kwotę, lecz kiedy po roku okazało się, że te „cudowne lekarstwa“ nie skutkują, udała się do wspomnianej znachorki po odbiór zapłaconego honorarium, które wynosiło przeszło 1400 zł

Nie zastała jednak jej w Brodnicy, gdyż ta wyprowadziła się do Dobrzynia nad Dniewę, aby tam udzielać „pomocy“ Poszkodowana udała się więc do Dobrzynia, gdzie całą sprawę oddała w ręce Policji, która przy tej okazji stwierdziła, że Sz starała się nabrać i niej Julj Derdona z Łasina, pow Grudziądz, który miał nieporozumienia z żoną, z powodu czego ta go opuściła Znachorka chciała sprawić to, że żona wróci do męża i w tym celu zażądała od niego tytułem zaliczki 150 zł Derdon jednak był o tyle rozsądny, że zażądał od Sz, by wpiaw spowodowała powrót jego żony, a dopiero wówczas jej za to zapłaci

Pozatem Sz i w Dobrzyniu usiłowała naciągnąć naiwnych i lekkomyślnych w ten sam sposób, co jednak jej się nie udało

Powyższa sprawa znajdzie się niebawem przed sądem

Giełda bydłęca

Poznań, dnia 16. XII. 1930.

Płacono za 100 kg. żywej wagi za:

A. Woły:	Bydło:	
a) pełnomięsne wytuczzone woły, najwyższej wartości rzeźnej, niezaprężane		116—120
b) pełnomięsne wytuczzone woły od 2 — 3 lat		104—110
B. Stadniki:		
a) pełnomięsne, wyrosłe, najwyższej wartości rzeźnej		110—116
b) nietuczzone		96—106
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione stare		80—90
C. JałóWKi i krowy:		
a) pełnomięsne, wytuczzone jałóWKi, najwyższej wartości rzeźnej		116—126
b) pełnomięsne, wytuczzone krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7		120—130
c) starsze wytuczzone krowy i mniej dobre młodsze krowy i jałóWKi		104—116
d) miernie odżywione jałóWKi		86—100
e) liche odżywione krowy		70—80
	Cielęta:	
b) najprzedniejsze cielęta tuczzone		140—150
c) średnio tuczzone cielęta i najprzedniejsze ssaki		124—134
d) mniej tuczzone cielęta i dobre ssaki		110—120
e) liche ssaki		100—106

Owce:

Opasy chlewne.		
a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne		140—152
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżywione młode owcy		120—136
c) miernie odżywione skopy i owce		090—116

Swinie:

a) tuczne ponad 150 kg. żywej wagi		—
b) pełnomięsne od 120 do 150 kg. żywej wagi		142—148
c) pełnomięsne od 100 do 120 kg. żywej wagi		134—140
d) pełnomięsne od 80 do 100 kg. żywej wagi		126—132
e) mięsne swinie ponad 80 kg.		114—124
f) maciory i późne kastraty		124—134

RUCH w TOWARZYSTWACH

Lutnia — Dziś w środę lekcja śpiewu dla chóru mieszanego o godzinie 8 wiecz w szkole O komplet uprasza Dyrygent

SMP Męskie — Dziś w środę zebranie zarządu o godzinie 8-mej wieczór w mieszkaniu ks Patrona — W piątek o godzinie 8-mej wieczorem zebranie plenarne w szkole powszechnej Na porządku dziennym wykład ks patrona Borzyszkowskiego Prezes

Baczność Powst i Wojacy Chojnice — Nadzwyczajne zebranie Tow Pow i Wojaków odbędzie się w czwartek dnia 18 grudnia o godzinie 8 wiecz w salce p Seydy Na porządku obrad m innemi wykład p majora Nieboraka Wszyscy członkowie winni się stawić Wolność! Zarząd

ZUZ — W piątek dnia 19 grudnia br o godzinie 19-tej w lokalu p Jażdżewskiego odbędzie się zebranie miesięczne tutejszego Koła O liczny udział członków prosi Zarząd

Katolickie Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży żeńskiej Niniejszem podajemy do wiadomości że dnia 30 bm odbędzie się tegoroczne walne zebranie Na porządku obrad: sprawozdanie roczne, uzupełnienie zarządu i wykład p prof Bieszk Ścisły program podamy później Prezeska

Dnia 15. bm. rozstał się z tym światem członek nasz
ś. p.

Czesław Kiczka

właśc. restauracji.

Zacnego tego Kolegę z jego szczerem sercem i dobrą duszą
nigdy nie zapomnimy.

Niech Mu ziemia lekką będzie.

**Towarzystwo
Kupców Samodzielnych**

**Towarzystwo
Restauratorów**

Liczne mate podarki Gwiazdkowe

powodują razem duży wydatek, zazwyczaj jednak
nie przynoszą wiele korzyści i łatwo się o nich
zapomina. Lepiej jest zatem sprawić dla całego
domu jeden podarunek

radjoodbiornik TELEFUNKEN

Będzie to codzienne źródło uciechy dla wszystkich.
Z pośród różnych aparatów Telefunken zawsze
można znaleźć dla siebie odpowiedni odbiornik.
Porady udziela w każdym radjomagazynie

TELEFUNKEN

NAJSTARSZE DOSWIADCZENIE NAJNOWSZA KONSTRUKCJA

Nadanie nazwy ulicom.

Ulice na terenie Spółdzielni
Domków Ogródkowych, mające
wylot na szosę Bytowską, kolejno od miasta w
kierunku do Charzykowa, otrzymały nazwy „ulica Fre-
dry, ul. Kochanowskiego, ul. Konopnickiej, ul. Koper-
nika, ul. Staszycy“.
Chojnice, dn. 13. XII. 1930 r.
Miejski Urząd Bezpieczeństwa
i Porządku Publicznego.

Wydzierżawienie

ślizgawki na miejskim je-
ziorze zakonnym na okres
zimowy 1930/31 odbędzie
się drogą przetargu publicz-
nego w piątek dnia 19. gru-
dnia rb. o godz. 10-tej w
Ratuszu pokój nr. 11.

Warunki sprzedaży wyło-
żone są do wglądu w Ratu-
szu pokój nr. 11.

Magistrat.

Przetarg przymusowy W piątek 19. bm.

sprzedam najwięcej dające-
mu za gotówkę: w **Głisnie**
o godz. 8 mej w sołectwie
1 lustro. W **Brusach** przed
składem p. Jana Zabrockiego
o godz. 10 2 regały, 2 ka-
napy, 2 drabki do składu,
2 nocne stoliki, 1 szafę,
1 lustro, 1 heblówkę i inne
rzeczy do urządzenia składo-
wego. W **Czyczkowach**
w oberży p. L. Orlikowskie-
go o godz. 12. 1 bryczkę,
1 lustro, 2 szafy, i kanapę.
W **Brusach** wyb. u p.
Orzecha o godzinie 13.30
3 warchlaki. W **Męcikale**
w sołectwie o godz. 15.
1 bryczkę, 1 sanie, 1 wagę,
3 warchlaki, 2 prosiaki.

Winkowski

Kom. sąd. Chojnice 1840

Przetarg przymusowy W czwartek dnia 18.

XII. 30 r. sprzedam
w **Lichnowach** najwię-
cej dającemu za gotówkę:
2 : owózki. Zbiórka licytan-
tów o godz. 8.30 w moim
biurze przy ul. Dworcowej
58. W **Sławęcinie** przed
sołectwem o godzinie 11-tej
14 owiec, 2 po : ózki, 2 tuc-
niki. W **Silnie** przed so-
łectwem o godzinie 13-tej
1 bufet, 1 garnitur koszy-
kowy, 1 gitarę.

W. Kowalski

Kom. sąd. Chojnice zł.2641

Przetarg przymusowy

W **czwartek, 18. bm.**
o godzinie 11-tej sprzedam
w Chojnicach najwięcej da-
jącemu za gotówkę: 1 regał
z książkami szkolnymi i po-
wieściowymi. Zbiórka licy-
tantów w moim biurze.

Szeleziński

kom. sądowy. zł3200

Dziewczyna

do wszelkich prac domow
potrzebna od 1. I. 1931 r
Chojnice, Strzelecka 38
I. p. pr. prawo.

Ogłaszajcie
w **Dzien. Pomorskim.**

Najpiękniejszym podarkiem gwiazdkowym jest

PIANINO JÄHNEGO.

Zachwycająco szlachetny dźwięk każd. Instrumentu

Złote medale - Grand Prix

Fabryka Fortepianów W. JÄHNE

Bydgoszcz, ulica Gdańska 149, Telefon 2225

Filje: Grudziądz, ulica Toruńska 17-19,
Poznań, ulica Gwarna 10.

Najdogodniejsze warunki spłaty.

Elegancki nowy

płaszcz

tanio do sprzedania
Gdzie wskaże eksp. Dz.Pom.

Dziewczyna

umiejąca gotować może się
od zaraz zgłosić.

Gimnazjalna 4/5 l.

KINO NOWOŚCI

Dziś w środę dn. 17. bm.
o godz. 8.15

Opuszczone ognisko domowe to ołtarz bez
kapłanki. Zdrowym od uchem społeczeństwa
przeciwko zdradzie, kto a godzi w byt
rodziny jest **okrzyk protestu!**
Epokowy dramat pod tyt.

Żony Szalone

poruszył sumienia i serca miliona
widzów. Film ten jest wielkim
oskarżeniem, rzuconym w twarz
kobiecie współczesnej. Nietrwałość
związków małżeńskich jest zagad-
nienie dnia!

W rolach głównych:

**Suzy Vernon, Olaf Fjord,
Ruth Weyher, Henry Edwards**

Bez wyjątku wszyscy winni ujrzeć ten film!

Ceny zwykle! Sala dobrze ogrzana!

Książki :—: Obrazy

Polecamy na gwiazdkę:

Wielki wybór torebek damskich i dla dzieci, ostatnie
nowości, portmonetki, portfele, papierośniczki, teki,
plecaki. Kasetki, kałamarze, podkładki na biurko,
teki z przyborami do pisania, piórka wieczne,
albumy do poezji i pocztówek w skórcie i płótnie
koszyki do kwiatów, figury alabastrowe, wazony,
manicury, skrzynki z przyborami do szycia,
szachy i różne gry dla dzieci i dorosłych. Zabawki
w wielkim wyborze, konie na biegunach obciążone
skórą, wózki dla lalek, strój choinkowy

Księgarnia Dziennika Pomorskiego

Czy Szan. Państwo zaopatrzyli się już w podarki gwiazdkowe dla swych bliskich?

Proszę zwrócić mój interes bez przymusu kupna, a przekonacie się Szanowni
Państwo o wielkim wyborze najrozmaitszych **PODARKÓW GWIAZDKOWYCH**, jak:

towary więzione, trykotażę, koszule białe, skarpetki,
rękawiczki, krawaty, artykuły skórzane, robotki ręczne,
towary mosiężne i niklowe. Kryształ, porcelana, szkło i fajans

Ludwig Rasch
Chojnice